

СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ІНВАЛІДІВ В УМОВАХ РИНКУ (НА ПРИКЛАДІ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Вадим Заєць, Тетяна Курчаба

*Львівський державний університет фізичної культури,
м. Львів, Україна*

Актуальність. Право на працю – одне з найважливіших прав людини і громадянина, передбачених Конституцією України. Проте сьогодні знайти роботу будь-кому непросто, а тим, хто з різних причин має проблеми зі здоров'ям, ще важче. З цим пов'язане існування на сучасному ринку праці особливої групи безробітних – людей, які мають інвалідність. Складність і багатогранність проблеми працевлаштування інвалідів зумовлює необхідність комплексного підходу до її вивчення.

Отож темою нашого дослідження є «**Соціальний аналіз працевлаштування інвалідів в умовах ринку**» (на прикладі Рівненської обл.). **Об'єкт дослідження** – працевлаштування інвалідів в умовах ринку. **Предмет дослідження** – механізми працевлаштування інвалідів в умовах ринку. Усе це зумовило **мету** нашого дослідження, яка полягає у визначенні соціальних особливостей працевлаштування інвалідів в умовах ринку.

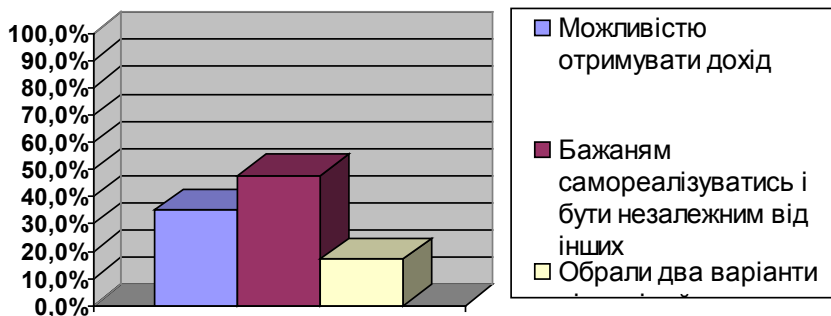
Для розв'язання завдань застосовано такі методи:

- 1) аналіз науково-практичної літератури, нормативних документів та статистичних даних;
- 2) опитування, яке передбачало пілотажне анкетування;
- 3) методи математичної статистики.

У березні 2017 р. проведено пілотажне анкетування інвалідів Рівненської області. Анкета містила 11 питань трьох типів: закриті альтернативні, закриті неальтернативні та відкриті. Загальна кількість опитаних становила 29 осіб працездатного віку (21–44 роки). Повернулись у стані, придатному до обробки, 98,3 % анкет. Отриманий відсоток є високим, тому вибірку можна вважати репрезентативною.

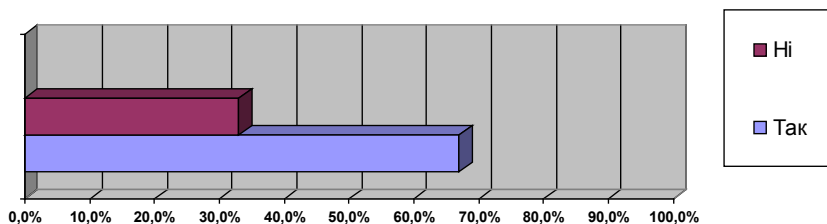
На запитання соціологічного опитування: «Чи відносите Ви себе до людей, які вважають, що сьогодні в Україні важко знайти роботу здоровій людині, не говорячи про інвалідів?» 81 % респондентів обрали відповідь «Так». Відповідаючи на запитання: «Чим викликане ваше бажання

працювати?», 48 % опитуваних обрали відповідь «Бажанням самореалізуватися і бути незалежним» (рис. 1).

Рис. 1. Причини, що спонукають до праці

Ще однією проблемою, з якою стикаються інваліди, є те, що роботодавці не розглядають інвалідів як повноправних та повноцінних працівників. Тому на питання: «Чи стикалися Ви із ситуацією, коли Вам відмовляли у наданні роботи лише через те, що Ви маєте групу інвалідності?» 67 % опитуваних дали ствердну відповідь (рис. 2).

Рис. 2. Відмова в роботі через інвалідність

Незважаючи на вищезгадані стереотипи, більшість інвалідів є активними та комунікабельними, готовими до плідної співпраці. Відповідаючи на запитання: «Чи потребуєте Ви додаткової організації робочого місця у зв'язку із станом здоров'я?», 97 % опитуваних обрали позитивну відповідь. На запитання: «Чи виникало у Вас бажання організувати власну справу зі урахуванням професійного досвіду?» лише 3 % дали ствердну відповідь. Відповідаючи на запитання: «Чи погодилися б Ви на роботу, умови якої Вам протипоказані?», 68 % опитуваних обрали відповідь «Так».

Результати опитування свідчать про те, що особи з інвалідністю готові працювати в шкідливих умовах, які не відповідають особливостям нозології їхнього захворювання. Окрім того, 9% опитуваних зазначили, що «за хорошу платню погодилися б на будь-яку роботу». «Чи те, що Ви маєте групу інвалідності, впливає на Ваш психоемоційний стан під час пошуку роботи?» – 76% респондентів обрали відповідь «ніяк не впливає».

Висновки: Як бачимо, особи з обмеженими фізичними можливостями психологічно готові почати все з нуля, не комплексують з приводу своїх вад готові братися до роботи з радістю, а не з острахом. Інваліди мають високий культурний рівень та здібності і готові спробувати себе на новому робочому місці.

Список використаних джерел

1. Богданов С. Соціальний захист інвалідів. Український та польський досвід / С. Богданов; наук. ред. О. М. Палій. – Київ : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2002. – 93 с.
2. Врегулювання проблемних питань працевлаштування та захисту прав інвалідів у сфері праці : практ. посіб. / уклад. О. В. Бабак, І. В. Гладка, Н. М. Малиновська, В. Й. Скаковська ; за заг. ред. В. М. Дьяченка, М. Л. Авраменка. – Київ : “Ун-т Україна”, Всеукр. центр професійної реабілітації інвалідів, 2007. – 156 с.
3. Соціальний захист населення України : навч. посіб. / авт. кол. : І. Ф. Гнибіденко, М. В. Кравченко, О. М. Коваль, О. Ф. Новікова та ін. ; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – Київ : Вид-во НАДУ ; Вид-во Фенікс, 2010. – 212 с.
4. Про становище інвалідів в Україні. Національна доповідь / Мінпраці України, Держ. установа “Наук.-дослід. ін-т соц.-труд. відносин”. – Київ, 2008. – 200 с.